

Rozhovor s Petrou Vítkovou

JUDr. Petra Vítková (*1978)

Vystudovala Právnickou fakultu Západočeské univerzity v Plzni. Začínala jako právní čekatelka Okresního státního zastupitelství v Příbrami, kam byla roku 2010 jmenována státní zástupkyní. Roku 2013 postoupila na Krajské státní zastupitelství v Praze, kde byla její specializací hospodářská trestná činnost. V roce 2021 stála u zrodu Úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO), kde působí jako evropská pověřená žalobkyně a zástupkyně evropského žalobce v ČR. Publikovala knihu o zajišťování majetku v trestním řízení, na toto téma rovněž přednáší na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Je členkou Výkonného výboru Unie státních zástupců.

► **V roce 2003 jste začínala jako právní čekatelka na OSZ v Příbrami. Jak na toto období vzpomínáte?**

Zprvu jsem se tam jen mihla, protože jsem vzápětí šla na mateřskou dovolenou. Asi po roce a třech měsících jsem se ale do práce vrátila a vzpomínám na ni moc ráda. Okres Příbram má velký rozptýl trestné činnosti, takže čekatel se tam dostane ke spoustě různých případů. Výborný byl i tamní kolektiv, kolegové se rádi dělili o své zkušenosti. Pokud na něco vzpomínám negativně, je to pokus vrátit se na částečný úvazek a dělit čas mezi práci a děti. Tehdy mi bylo řečeno, že by to nebyl řádný výkon čekatelské praxe. Ale to už je snad dnes jinak.

► **Na přelomu století se o Příbrami hovořilo a psalo jako o středočeském Palermu. Bylo to opravdu tak horké?**

Těžko říct, ale sama jsem to takhle nevnímala. Samozřejmě tam byly nějaké všeobecně známé problémové postavy, mediálně láková byla asi hlavně kombinace fotbalu a výpalného. Ale pracovní jsem se s touto problematikou nesetkala.

► **Jakou změnou prostředí byl postup na KSZ v Praze?**

Změna to byla velká jak osobně, tak profesně. Narážela jsem zprvu na jisté vzájemné nepochopení toho, co dělají jednotlivé stupně státního zastupitelství, což bohužel v soustavě přetrvává. Když jsem byla na okrese, slýchávala jsem, že na kraji se tolik nepracuje, kauzy tam mají jen o málo složitější, protože jde pouze o trochu větší škodu nebo intenzivnější násilí. A když jsem přišla na kraj, bojovala jsem zase s obdobným klišé, že na okrese není žádná pořádná právníčína, nevyžaduje to žádné velké přemýšlení a sekají se tam věci jedna za druhou. Z mého pohledu je oboje

hloupost, pracuje se na kraji i na okrese, chytří lidé jsou na kraji i na okrese. Změna na kraji byla velká, v mé specializaci šlo o jiný druh trestné činnosti, jiné způsoby páchaní, vyšší mediální pozornost. Ty kauzy byly rozhodně podstatně složitější. Pokud jde o lidskou stránku, z Příbrami jsem byla zvyklá na malé kolektivy a přátelské vztahy. Kraj je větší, což s sebou samozřejmě nese i větší rozdíly mezi kolegy, komplikovanější vztahy... Na to jsem si ale zvykla, všude se dá vytvořit nějaké mikroklima, ve kterém se dobře pracuje, což se podařilo i na kraji.

► **Nedávno jste stanula u počátků zcela nového orgánu veřejné žaloby na území Evropské unie, Úřadu evropského veřejného žalobce. Proč ta změna?**

Už docela dlouho jsem se profesně rozhlížela mezinárodním směrem, zajímala mě oblast mezinárodní právní pomoci. Tímto směrem jsem zaměřovala i svoje další vzdělávání, největším přelomem pro mě byla asi stáž na pozici vyslaného národního experta v Eurojustu. Tamní prostředí a atmosféra se mi velmi zalíbila, uvítala jsem, že mohu využít cizí jazyky a poznat jiný způsob práce. Skutečnost, že toto všechno šlo v EPPO aplikovat na moji specializaci, pro mě byla ideální kombinace.

► **V čem je mezinárodní atmosféra nejvíce jiná?**

Do těchto institucí, zejména když jsou zcela nové, jde určitý typ lidí, kteří přesně tuhle práci dělat chtějí. A když spolu začnou komunikovat a spolupracovat, je to z toho hodně cítit – vůle dělat to dobře a posouvat se dopředu. Tím nechci říci, že se to neděje také u národních státních zastupitelství, ale atmosféra v EPPO je přece jen pozitivnější a konstruktivnější.

► **Mimo to, že působíte jako evropská pověřená žalobkyně, jste i zástupkyní evropského žalobce v ČR. Co vše to obnáší?**

Když není v ČR přítomen evropský žalobce Petr Klement nebo přímo šéfka Laura Kövesi, zastupují náš úřad zejména při komunikaci s národními orgány, ministerstvy, státními zastupitelstvími, policií, případně řeším i mediální otázky.

► **Jaký je současný český tým, kde je včetně evropského žalobce celkem jedenáct státních zástupců?**

Bude to znít nadneseně, ale jsem opravu nadšená. Velmi mi sedl způsob, jakým jsme byli vybráni, tedy ve výběrovém řízení. Kritéria byla nastavena tak, že dávala záruku dostatečných profesních, jazykových i osobnostních kvalit. Náš tým si ještě navíc sedí i lidsky. Nemám co negativního říct.

► **EPPO zpočátku provázely „porodní problémy“, zejména komplikované roubování evropské instituce na národní trestní předpisy. Jak to vypadá nyní?**

Samozřejmě že tu byly a jsou dílčí problémy. Jsou spojeny i s tím, že připravenost států na start EPPO byla různá. Myslím si, že Česká republika byla připravena dobře. Chtěla bych poděkovat zejména kolegům z Nejvyššího státního zastupitelství, kteří nám v počátcích velmi pomáhali s formálním začleněním našeho úřadu do vnitrostátní soustavy. Samostatnou otázkou z tohoto hlediska představovalo a představuje technické a personální zabezpečení chodu úřadu, tedy materiální stránka věci, kterou nám za pomoci Ministerstva spravedlnosti zabezpečuje několik státních zastupitelství. I těm chci poděkovat. Pokud jde o samotné právo, Česká republika má naprostou většinu relevantních zákonů souladnou s evropskými požadavky. Nicméně i tady vidím prostor ke zlepšení a za přínos EPPO považuji mimo jiné výměnu informací ohledně legislativní úpravy v dalších státech.

► **V soustavě se proslýchá, že při vzniku EPPO zaznělo i nějaké skřípání mezi novou institucí a některými stupni českého státního zastupitelství. Můžete k tomu něco bližšího říct?**

Začlenění jakéhokoliv nového úřadu do existující struktury není nikdy jednoduché, zvláště, když se v našem případě jedná o začlenění úřadu Evropské unie do vnitrostátní soustavy státního zastupitelství. Když vztáhnou tohle obecně platné pravidlo přímo na náš úřad, musím připustit, že už jeho samotný vznik provázely pochybnosti nejen ze strany veřejnosti, ale i od právních odborníků, včetně státních zástupců. Někteří

kolegové byli a možná stále jsou přesvědčeni, že zřízení orgánu „nadrárodního“ nebylo potřeba, protože si s předmětnou trestnou činností dokáží dobře poradit orgány národní. Existence našeho úřadu ale nijak nezpochybňuje dosavadní práci státních zastupitelství. Přináší přidanou hodnotu v podobě nových nástrojů přeshraniční spolupráce, které nám skutečně umožňují rychleji a efektivněji postupovat při objasňování závažných hospodářských případů s mezinárodním přesahem. Věřím, že zmíněný skepticismus bude časem vyvrácen výsledky naší práce, které se už nyní projevují napříč Evropou v podobě zažalovaných kauz.

► **Mohla byste popsat, v čem se běžná náplň práce evropského žalobce liší od toho českého?**

Řekněme, že asi polovina práce je velice srovnatelná, je to práce na vnitrostátních spisech, kde mezinárodní prvek ani nemusí být tak silný. Více se liší v kauzách, kdy se výrazně přidává přeshraniční prvek, což je hlavní důvod, proč jsme byli zřízeni. Zcela zásadně jiná je naše práce tehdy, když fungujeme jako takzvaní asistující evropsští pověřeni žalobci. Tehdy pomáháme kolegům z cizích států, kteří potřebují učinit nějaký úkon svého trestního řízení na území ČR, zjednodušeně řečeno poskytujeme právní pomoc svého druhu. Tady vidím opravdu velký přínos EPPO, dennodenně se přesvědčuji, že způsob naší práce je tu rychlejší, dobře chápeme, co po nás kolegové chtějí, protože jsme všichni specialisté na hospodářskou trestnou činnost. Neřešíme ani jazykovou bariéru, protože všichni komunikujeme anglicky.

► **A pokud jde o moderní technologie při práci?**

Myslím si, že ty mohou být inspirující. Všichni jsme vybaveni „evropským“ notebookem, s naší centrálou v Lucemburku komunikujeme dálkově. Takže když přijdu do práce tady v Praze, zapnu notebook, připojím se do zabezpečené sítě přes několik hesel a komunikuji s kolegy. Využíváme kanál na Skype for Business, náš systém se nachází na elektronickém úložišti na cloudu. To má i ten důsledek, že můžeme pracovat prakticky odkudkoli a kdykoli. Můžeme využívat takzvaný teleworking, což v ČR zdomácnělo pod pojmem home office, a v rozumné míře to děláme. Práce na dálku skutečně není žádný problém. Nechci říci, že home office je samospasitelný, často potřebujeme věci zkonkultovat v týmu, máme i porady, na kterých je fyzická přítomnost nenahraditelná. Ale při běžné práci je pro mě významným bonusem, že si mohu do značné míry organizovat nejen týdně, ale i denní pracovní dobu. Na druhou stranu ale máme dosah prakticky pořád, nemohu si stěžovat, když po mě zahraniční kolega bude něco chtít v šest hodin večer.

- **Před pár lety jste napsala knihu „Zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty podle § 79a až 79g trestního řádu“. Jaké na ni máte ohlasy?**

Trochu si začínám připadat jako autorka jedné knihy, ale mám už rozepsaný druhý díl. Hrozně mě těší, že ohlasy jsou dobré, kolegové si knihu kupují a pracují s ní. Velice často mi pak volají s doplňujícími dotazy, jsem ráda, že se z knihy stala praktická pomůcka, a ne nějaká teoretická stať, která by jen ležela v knihovně.

- **O tomto tématu nově přednášíte na pražské právnické fakultě.**

Oslovil mě nový vedoucí katedry trestního práva, profesor Tomáš Gřivna. Přednášku na téma zajišťování majetku viděl jako přínosnou pro studenty třetích a čtvrtých ročníků. Takže jsme se domluvili na pilotním projektu jedné přednášky v rámci povinného kurzu trestního práva procesního. Mám z toho radost, studenty téma zaujalo, i když pro ně musí být hodně technicistní. Doufám, že se spolupráce prohloubí.

- **Populárním tématem posledních let je zastoupení žen v právnických povoláních. Jak se na diskusi koukáte?**

Předpokládám, že tento rozhovor bude číst poučené publikum. V právnických povoláních je spousta žen, ale během celé profesní kariéry vidím, že čím výše a specializovaněji stoupám, tím více poměr žen klesá. Mám za to, že i naše profese stále trpí tím, že do důležitějších funkcí jsou – asi z mnoha důvodů – více obsazováni muži. Já sama jsem se s vyslovenou diskriminací nesetkala, ale s obtížnější cestou za dosažením téhož, co mužští kolegové, ano. Uvedu příklad. Před časem jsem se stala členkou odborné skupiny státních zástupců, která zastřešovala spolupráci na vyšetřování daňové trestné činnosti, šlo o takzvanou Kobru. Tam jsme byly ženy dvě. A když jsme začaly komunikovat, cítila jsem, že musím do vyšší míry prokazovat svoji odbornost než moji mužští kolegové.

- **V dubnových volbách jste obhájila členství ve Výkonném výboru Unie státních zástupců. Jaké máte do dalších tří let plány?**

Samozřejmě děkuji všem, kdo mě ve volbách podpořili. Ve Vzdělávací komisi Unie bych se ráda zaměřila na vzdělávání lektorů z řad státních zástupců. Hodně našich kolegů má co říci a třeba se jen zbytečně bojí, nepřijdou si dostatečně rétoricky schopní. Ráda bych v této oblasti kolegy podpořila v lektorských dovednostech. Já sama jsem absolvovala kurz rétoriky a obrovsky mi to pomohlo. Jsem i členkou Mezinárodní komise Unie. Myslím, že bychom jako spolek mohli prohloubit dosavadní mezinárodní vztahy a navázat nové.

- **V minulém volebním období jste realizovala unijní projekt návštěv státních zástupců na středních školách.**

Jsem velmi ráda, že se to podařilo uvést v život, vypracovali jsme i modelovou přednášku pro kolegy-zájemce, předáváme jim know-how. Velmi mě to naplňuje a nabíjí, například já docházím na své mateřské příbramské gymnázium. Dnes se projektu účastní desítky státních zástupců a budu ráda, když se přihlásí noví.

- **Poslední volby výrazně proměnily složení Výkonného výboru Unie, z dvanácti členů je jich devět nových. Jaká je teď atmosféra?**

Normální a řekla bych konstruktivní. Učíme se spolu nově komunikovat, protože složení výboru se skutečně výrazně proměnilo, je třeba si na sebe zvyknout, vzájemně si naslouchat. Řekla bych, že se to zatím daří.

- **Před časem jste byla v médiích tázána, proč neřídíte auto, třebaže máte řidičský průkaz. Hodláte na tom něco změnit?**

Určitě ne. Čím jsem starší, tím více se ubezpečuji, že silnicím je beze mě lépe. Od osmnácti jsem asi pět let řídila. Je z toho spousta humorných historek, zodpovědně jsem vyhodnotila, že neřídím bezpečně. Zaplat'pánbůh mám, kromě manžela, spoustu ochotných přátel, kteří mi s dopravou autem pomáhají.

Otázky kladl Ondřej Šťastný